

Co wiemy o pszczołach?

Pszczoły to grupa owadów. Na świecie znanych jest ponad 20 tys. gatunków pszczół. W Europie żyje około 2 tys. gatunków, a w Polsce około 470. Wiek pszczół, jako grupy systematycznej, trudno jednoznacznie określić. Badacze uważają, że pszczoły odżywiające się wyłącznie pyłkiem kwiatowym przez cały okres swojego życia pojawiły się około 130 milionów lat temu. Nie ma też jednoznacznej odpowiedzi na pytanie, co było pierwsze: pszczoły, czy rośliny kwiatowe. Kiedy na Ziemi pojawił się współczesny człowiek, zróżnicowanie podgatunkowe pszczół miodnych już było ugruntowane. Tak więc człowiek od początku swojego istnienia musiał mieć kontakt z pszczołami i ich produktami, zwłaszcza miodem. Nie ma jednoznacznych dowodów na to, kiedy człowiek pierwotny zaczął „polować na pszczoły” w celu penetrowania ich gniazd w poszukiwaniu miodu. W trakcie wybierania miodu gniazda tych owadów były niszczone i w zasadzie był to jedyny kontakt człowieka z tymi pszczołami. Taki sposób pozyskiwania miodu praktykowany był przez kilka tysięcy lat co przyczyniło się do znacznego spadku liczby rodzin pszczelich w okolicach zamieszkiwanych przez ludzi. Taka sytuacja skłoniła amatorów miodu do zmiany postępowania z pszczołami. Miód zbierano w taki sposób, aby nie niszczyć całkowicie gniazd oraz rodzin pszczelich, po to by owady mogły wielokrotnie odbudowywać te same gniazda. Na obszarach, gdzie lasów było mało, narodziło się pszczelarstwo. Oznaczało to pielęgnowanie i wykorzystywanie pszczół utrzymywanych w specjalnie do tego celu wykonywanych pojemnikach (ulach).

Pierwsza wzmianka pisemna o użytkowaniu pszczół w Polsce pochodzi z X wieku. Wzmiankę zapisał arabski podróżnik Ibrahim Ibn Jakub, który określił Polskę jako kraj „mlekiem i miodem płynący”.

Obecnie pszczoła miodna zasiedla wszystkie ekosystemy występujące na świecie, oprócz biegunów i rejonów podbiegunowych, gdzie nie występują rośliny nektaro i pyłkodajne.

Należy przypomnieć słowa Alberta Einsteina, który powiedział, że **kiedy wyginie pszczoła, rodzajowi ludzkiemu pozostaną już tylko cztery lata**. Dlaczego pszczoły są tak istotne dla świata? Bo poprzez zapylenie przyczyniają się do produkcji jednej trzeciej żywności na ziemi, w tym aż 90 proc. owoców. Bez nich ludziom i zwierzętom grozi klęska głodu. Spośród 100 gatunków roślin uprawnych, które stanowią źródło 90% żywności na świecie, aż 71 jest zapyłanych przez pszczoły – tak wylicza Organizacja Narodów Zjednoczonych do spraw Wyżywienia i Rolnictwa (Food and Agriculture Organization, FAO). Zapylenie przez zwierzęta – głównie owady zapyłające - zwiększa plony owoców lub nasion 75% głównych upraw światowych. Dobrze zapyłony kwiat zawiera więcej nasion, co oznacza lepszą zdolność kiełkowania oraz większe i lepiej ukształtowane owoce. Dzięki prawidłowemu zapyleniu skraca się czas pomiędzy kwitnieniem rośliny a zawiązaniem się owocu, co zmniejsza ryzyko ataku na roślinę szkodników, chorób, ogranicza negatywny wpływ pogody i syntetycznych środków ochrony roślin.

Największy udział w zapyłaniu mają pszczoły miodne oraz pszczoły dziko żyjące. Zapylenie przez pszczołowate jest niezbędne lub bardzo ważne do prawidłowego rozwoju m.in. jabłek, wiśni, gruszek, truskawek, pomidorów, ogórków, melonów, moreli, cytrusów, brzoskwiń, dyni, ziół, gryki i rzepaku – wiele z tych gatunków to rośliny, których Polska jest czołowym producentem i eksporterem.

Pszczoła to bardzo mądry i zorganizowany owad. Latem w ulu znajduje się około 50 000 – 80 000 pszczoł.

W każdym ulu występują trzy rodzaje pszczoł miodnych:

- królowa pszczoł - 1,
- pracownice - około 50,000,
- trutnie - około 2,500.

Pszczoły oprócz tego, że są świetnymi zapylaczami, produkują również:

- Miód,
- Propolis,
- Pyłek,
- Mleczko pszczele,
- Wosk pszczeli,

Sami więc widzicie jak cenne są pszczoły na Ziemi.

Jak zatem pomóc pszczołom ?:

Sadźmy rośliny miododajne,

Zbudujmy domki dla pszczoł,

Nie palmy traw i łąk,

Wystawmy w upały pojemniki z wodą,

Unikajmy stosowania pestycydów ,

Używajmy naturalnych nawozów i środków ochrony roślin,

Kupujmy produkty od pszczelarzy lokalnych i krajowych,

Dbajmy o środowisko naturalne i jego różnorodność.

Szacuje się, że na świecie w pasiekach utrzymywanych jest około 100 mln rodzin pszczelich, a drugie tyle żyje w stanie dzikim. Ocenia się, że działalność zapylająca pszczoły miodnej przynosi roczny dochód rzędu 250 mld euro.

Joanna Przeworska-Erazmus